

ATP-FRÅGAN IGEN?

Mot bakgrunden av vad som skedde under valrörelsen och med hänsyn till valresultatet är det oneligen av stort intresse hur högerpartiet kommer att vidare förfara med sitt förslag i ATP-frågan. Visserligen kan det sägas, att ett parti inte kan driva en linje i valrörelsen och en annan i sitt riksdagsarbete, och detta skulle i så fall närmast leda till att förslaget lades fram för riksdagen till ett mera sansat bedömande än som kom det samma till del i valstridens hetta. Men samtidigt är det ju en huvudlinje i högerpartiets politik att söka samverka och helst också organiserat samarbete med centerpartiet och folkpartiet, och en förutsättning därför är givetvis att det inte skapas ny irritation genom att ATP-frågan ånyo aktualiseras. Att partimotsättningarna på denna punkt är betydande förefaller nämligen uppenbart.

Visserligen vill folkpartiet och centerpartiet förbättra folkpensionerna över lag, men detta är något helt annat än att, såsom enligt högerförslaget, ge de pensionstargarkategorier som utestängts från ATP del av förmånerna enligt sistnämnda system. I förra fallet sker finansieringen genom en yt-

terligare belastning av skattebudgeten, medan den i det andra fallet skulle ske genom att en del av AP-fondens medel tas i anspråk. Medan högerpartiet på så vis vill minska fondernas tillväxttakt, som snabbt koncentrerar makten över kapitalmarknaden och det ekonomiska livet till staten eller av densamma dirigerade förvaltningsorgan, anser mittenpartierna, att det nuvarande sparandet genom AP-fonderna inte kan undvaras, om den nödvändiga kapitalbildningen skall kunna upprätthållas. Det är svårt att se på vad sätt en kompromiss i egentlig mening skulle kunna åvägbringas från sådana utgångspunkter.

Och vad samarbetstanken beträffar är det tydligt att den — oavsett hur högerpartiet handlar — för närvarande röner bestämt motstånd från mittenpartiernas sida i den form den givits av högerpartiet. Även om högerpartiet uppger sin ATP-linje, förklarar sig villigt att kompromissa i frågan eller helt enkelt håller tyst med saken, föres därmed samarbetsfrågan inte närmare sin lösning i nuvarande läge.

Om det följaktligen kan se ut som om det ur taktiska och politiska synpunkter egentligen inte

spelar så stor roll, hur högerpartiet handlar i denna fråga under vårriksdagen, synes det ändå föreligga skäl för partiet att noga övertänka sitt handlande. De medel som samlas i AP-fonderna är tvångssparade medel, som eljest inom företagen skulle ha kommit till produktiv användning för självfinansiering, d. v. s. för att öka företagens tekniska kapacitet och konkurrenskraft, men som nu i väsentlig omfattning begagnas för bostadsbyggande och andra investeringar i samhället. Det är här visserligen inte fråga om ett pensionssparande i egentlig mening utan om ett sparande av ungefär samma slag som det, vilket ofta sker via statens driftbudget genom en kraftig överbeskattning och vilket med skäl också borde redovisas i den ordningen. Men det är ändå ett sparande som, om det begränsas, i nuvarande läge sannolikt måste ersättas med annat sparande. Om högerpartiet vidhåller att en viss del av medlen bör användas för utbetalningar till pensionärerna, d. v. s. för konsumtionsändamål, måste det följaktligen också på ett övertygande

sätt visa *att* och *på vad sätt* det enskilda sparandet i motsvarande mån skall kunna förmås att stiga. Visserligen har partiet i andra sammanhang föreslagit åtgärder för att stimulera det enskilda personliga sparandet. Men skatteberedningens förslag utgår ju ifrån att det totala skattetrycket skall bibehållas vid nuvarande nivå — låt vara att man på borgerligt håll reserverat sig på den punkten. Under sådana förhållanden kan det vara skäl att avvakta de pågående utredningarna om sparandet och kapitalbildningen i samhället, innan man ånyo aktualiserar förslag, vars genomförande skulle påverka dessa sektorer i samhällsekonomin.

Slutligen saknar det inte sin betydelse, att ATP-avgifterna är bestämda för tiden fram till 1969, och att frågan om AP-fondens tillväxttakt blir aktuell först när ställning skall tagas till frågan om avgifternas storlek för tiden därefter. Det är väl ändå inte uteslutet att i varje fall i denna fråga förutsättningar kan komma att föreligga för ett gemensamt borgerligt uppträdande, när utredningsmaterial presenterats till grund för bedömningen.